

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 494. PLENARFORSAMLING DEN 10. OG 11. DECEMBER 2013

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om på vej mod en makroregional EU-strategi til fremme af den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed i Middelhavsområdet (initiativudtalelse)

(2014/C 170/01)

Ordfører: **Stefano MALLIA**Medordfører: **Stefano PALMIERI**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. februar 2013 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at udarbejde en udtalelse om:

»På vej mod en makroregional EU-strategi til fremme af den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed i Middelhavsområdet«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 14. november 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 494. plenarforsamling den 10.—11. december 2013, mødet den 10. december, følgende udtalelse med 121 stemmer for, 2 imod og 1 hverken for eller imod:

Ordliste

Kortform	
Middelhavsmakroregionen	Makroregionen for Middelhavsområdet
Makroregional strategi	Den makroregionale strategi for Middelhavsområdet
Middelhavskystregion	Kystregion i Middelhavsområdet
Det makroregionale forum	Det makroregionale Euro-Middelhavs-forum

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU er af den opfattelse, at der er behov for en makroregional strategi for Middelhavsområdet, som kan hjælpe regionerne med at tackle de udfordringer, som regioner eller lande ikke på egen hånd kan løse tilfredsstillende ved hjælp af de sædvanlige midler. En sådan strategi vil gøre det lettere for de pågældende regioner at tackle årsagerne til den usikkerhed, der hviler tungt over Middelhavsområdet, ved at forøge merværdien af de gode resultater af de allerede iværksatte initiativer og Europa 2020-målene. En vellykket makroregional strategi for Middelhavsområdet vil også have positive følgevirkninger for EU som helhed.

1.2 EU's kystregioner i Middelhavsområdet har ideelle forudsætninger for at danne en samarbejdsplatform, der kan få strategisk betydning for styrkelsen af de økonomiske, sociale og politiske forbindelser mellem regionerne internt og med regioner i Middelhavslande uden for EU på bestemte områder (indvandring, søtransport, sikkerhed til søs, miljøbeskyttelse osv.). Middelhavsområdets kystregioner har potentialet til at lede den økonomiske vækst og omstillingsproces i helt nye retninger.

1.3 Da Middelhavsområdet er meget vidtstrakt, foreslår EØSU, at den makroregionale strategi underinddeles (på grundlag af regional nærhed) i mindst tre geografisk afgrænsede undermakroregioner med handlingsplaner baseret på en funktionel tilgang til løsningen af fælles udfordringer.

1.4 EØSU er tilhænger af en makroregional strategi med udgangspunkt i reglen om »tre gange ja« (ja til mere supplerende finansiering, ja til bedre institutionel koordinering og ja til flere nye projekter), som øger synergierne mellem forskellige EU-politikker programmer og koordinerer indsatsen fra en lang række berørte grupper i EU's middelhavskystregioner.

1.5 EØSU bifalder udviklingen af en makroregional strategi for Middelhavsområdet omfattende alle Europa 2020-strategiens mål, men især prioriteterne vedrørende *intelligent vækst* (fremme af en videnbaseret økonomi til støtte for innovation og nye teknologier), *bæredygtig vækst* (fremme af en bæredygtig, grønnere og mere konkurrencedygtig økonomi) og *inkludativ vækst* (fremme af en økonomi med stor vægt på jobskabelse og fattigdomsbekæmpelse for at fremme den sociale og territoriale samhørighed).

1.6 EØSU peger på fem *drivkræfter bag forandringer*, som kan være medvirkende til, at EU's samhørighedspolitikker for 2014-2020 får de ønskede resultater i Middelhavsområdet:

- fremme af en polycentrisk, afbalanceret og integreret udvikling;
- støtte til territorielt samarbejde i EU's middelhavskystregioner;
- sikring af middelhavskystregionernes internationale konkurrenceevne med udgangspunkt i stærke lokale økonomier;
- bedre territoriale forbindelser for borgere, lokalsamfund og virksomheder;
- forvaltning og integration af miljø-, landskabs- og kulturværdier.

1.7 EØSU gør opmærksom på, hvor vigtigt det er at støtte strategien for *blå vækst*, der indeholder muligheder for at forbedre konkurrenceevnen i Middelhavsområdet, fremme gennemførelsen af grønnere politikker og overgå til en lavemissionsøkonomi i alle sektorer. EØSU bifalder endvidere tanken om en makroregional EU-strategi, som også tager *den europæiske handicapstrategi* ⁽¹⁾ og *strategien for ligestilling mellem kvinder og mænd* ⁽²⁾ med i betragtning. Disse tre strategier bør have en gensidigt forstærkende virkning i gennemførelsesforløbet.

1.8 EØSU bifalder Kommissionens forslag vedrørende Middelhavsområdet i forbindelse med den integrerede havpolitik. Dog så det gerne, at ambitionerne var højere, og foreslår en makroregional strategi, som omfatter de territoriale og maritime søjler og tager hensyn til erfaringerne fra Østersø- og Donauområderne samt til Europa-Parlamentets betænkning om udviklingen af EU's makroregionale strategier i Middelhavsområdet og Kommissionens rapport om merværdien af de makroregionale strategier.

1.9 EØSU bemærker, at forvaltningen af EU's makroregionale strategi bør tilrettelægges på flere niveauer med inddragelse af regionale, nationale og europæiske institutioner og ikke bør betragtes som en ekstra aktivitet eller ekstraarbejde for disse institutioner.

⁽¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, *Den europæiske handicapstrategi 2010-2020: et nyt tilsagn om et Europa uden barrierer*, COM(2010) 636 final.

⁽²⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, *Strategi for ligestilling mellem kvinder og mænd*, COM(2010) 491 final.

1.10 EØSU mener, at det grundlæggende princip for gennemførelsen af den makroregionale strategi for Middelhavsområdet bør være en integreret tilgang, som i første omgang bør defineres i rundbordsdialoger og efterfølgende udbygges med nedsættelse af et makroregionalt Euro-Middelhavs-forum, der skal have til opgave at inddrage alle institutionelle aktører og interesseparter i civilsamfundet fuldt ud og kombinere de eksisterende politikker med funktionelle målsætninger med henblik på at udforme en fælles politik. Det foreslåede makroregionale forum vil kunne trække på erfaringerne fra udformningen, overvågningen og evalueringen af territoriale og søfartsrelaterede foranstaltninger i Middelhavsområdet. Forummet bør blive det makroregionale redskab for fastlæggelse af de fælles strategiske indsatsområder, og det skal bidrage aktivt til at udvælge prioriterede projekter vedrørende territorial samhørighed i Middelhavsområdet.

1.11 I lyset af EØSU's og Regionsudvalgets støtte til en strategi til fremme af samhørigheden i Middelhavsområdet mener EØSU, at det fra et strategisk synspunkt vil være hensigtsmæssigt, at disse to institutioner lægger lokaler til og står i spidsen for det makroregionale middelhavsforum. I praksis vil der blive etableret en ledelsesgruppe med medlemmer fra Europa-Parlamentet, Kommissionen, EØSU og Regionsudvalget. Gruppen vil systematisk yde bistand i forbindelse med udformningen af strategien og ved den fremtidige koordinering.

1.12 EØSU er enig i, at strategien ikke blot skal betragtes som et dokument. Den må først og fremmest ses som en proces, hvilket betyder, at den skal gennemføres gradvist. EØSU håber, at der for Middelhavsområdet vil blive gjort brug af de positive erfaringer med gennemførelsen af de makroregionale strategier for henholdsvis Østersø- og Donauområdet, således at gennemførelsen bliver effektiv og ikke forsinkes, og strategien udmønter sig i konkrete fordele for befolkningen i de pågældende områder inden for en rimelig tidshorisont.

2. En makroregional EU-strategi for Middelhavsområdet

2.1 Det er vigtigt at fastlægge en fælles definition af betegnelsen makroregion. I de fleste tilfælde defineres en makroregion som »et område, der indbefatter territorier henhørende under flere forskellige lande eller regioner, som deler et eller flere fælles træk eller udfordringer (...) af geografisk, kulturel, økonomisk eller anden karakter«⁽³⁾

2.1.1 Kommissionen har defineret følgende tre elementer som grundlaget for en makroregional strategi:

- 1) en integreret ramme for medlemsstater og tredjelande i samme geografiske område;
- 2) tackling af fælles udfordringer;
- 3) fremme af den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed gennem styrket samarbejde.

2.2 På nuværende tidspunkt har EU vedtaget to makroregionale strategier: en for Østersøområdet i 2009 og en for Donauområdet i 2011. En makroregional strategi for Adriaterhavet-Det Joniske Hav, oprindeligt foreslået af Regionsudvalget i 2011⁽⁴⁾, er desuden ved at blive vedtaget, mens en Atlanterhavsstrategi udformet som en havområdestrategi allerede er vedtaget.

2.2.1 Debatten om makroregionale strategier bør ses i lyset af udviklingen af EU's rammer for politikformulering: med Lissabontraktaten er territorial samhørighed blevet et centralt mål for EU's politik, og under Europa 2020-strategien er territorial styring den vigtigste faktor til opfyldelse af EU's mål for samhørighedspolitikken i den næste programmeringsperiode (den flerårige finansielle ramme 2014-2020).

2.2.2 I 2012 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse, hvori den vurderede behovene og mulighederne for havrelaterede aktiviteter i Adriaterhavet og Det Joniske Hav og udstak en ramme »for indførelsen senest i 2013 af en sammenhængende maritim strategi med dertil hørende handlingsplan«. Den tilføjede videre, at hvis »EU-medlemsstaterne beslutter at bede Kommissionen om at udarbejde en EU-strategi for Adriaterhavet og Det Joniske Hav, kommer denne maritime strategi til at udgøre det første element i en sådan makroregional EU-strategi, som dækker flere områder«⁽⁵⁾.

⁽³⁾ »Macro-regional strategies in the EU«, debatoplæg fremlagt af kommissær Pawel Samecki i Stockholm (16.9.2009): http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/cooperation/baltic/pdf/macoregional_strategies_2009.pdf.

⁽⁴⁾ Regionsudvalgets udtalelse *Territorialt samarbejde i middelhavsområdet gennem den adriatisk-ioniske makroregion*, EUT C 9, 11.1.2012, s. 8.

⁽⁵⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget *En maritim strategi for Adriaterhavet og Det Joniske Hav*, COM(2012) 713 final, Bruxelles, 30.11.2012.

2.3 Den makroregionale tilgang bliver stadig mere fremtrædende i EU's politik, og EØSU mener derfor, at der er behov for en klarere definition af betegnelsen »makroregion«. Desuden bakker EØSU som i tidligere udtalelser ⁽⁶⁾ op om denne vigtige politiske strategi samt om Europa-Parlamentets beslutning om makroregionale perspektiver i Middelhavsområdet ⁽⁷⁾.

2.3.1 De makroregionale strategier har to særskilte hovedmål: Det første er at tackle problemer, som regioner eller lande ikke på egen hånd kan finde tilfredsstillende løsninger på (f.eks. miljøproblemer), og det andet er samarbejde til gavn for de involverede regioner og lande. Denne opdeling afspejler sondringen mellem tværnationale spørgsmål og fælles spørgsmål (anvendt i debatten om tværnationalitet og nærhedsprincippet i forbindelse med udbetaling af EU-midler). De geografiske, socioøkonomiske og administrative forhold i Middelhavsområdet peger klart i retning af, at det er målene i den første kategori, der er mest relevante for den heri omhandlede makroregionale strategi.

2.4 Miljømæssigt, historisk og kulturelt ligner landene i Middelhavsområdet hinanden, hvilket gør, at området kan betragtes som én makroregion ⁽⁸⁾. Efter EØSU's opfattelse bør der gennemføres en enkelt makroregional strategi for Middelhavsområdet omfattende EU's 149 (heraf 7 kroatisk) middelhavskystregioner i Spanien, Frankrig, Kroatien, Italien, Malta, Slovenien, Grækenland og Cypern, defineret på NUTS III-niveau ⁽⁹⁾.

2.5 Den erhvervsaktive befolkning i EU's middelhavskystregioner var i 2009 på ca. 32,4 mio. (hvoraf ca. 41 % var kvinder). Med en gennemsnitlig arbejdsløshed i disse regioner på 12,9 % i 2009 (8,9 % i EU) har borgerne her generelt større risiko for at blive arbejdsløse. I 2007 var bruttonationalproduktet (BNP) i EU's middelhavskystregioner på 1.715 mia. KKS (købekraftstandard) eller 13,9 % af EU's BNP. Det gennemsnitlige BNP pr. indbygger i disse regioner var 23.000 KKS pr. indbygger, hvilket var lavere end EU-gennemsnittet (24.000 KKS pr. indbygger) ⁽¹⁰⁾.

2.5.1 Da EU's middelhavsmakroregion dækker et meget stort område, er EØSU af den opfattelse, at den bør indeles i mindst tre undermakroregioner. Nylige høringer foretaget af Europa-Parlamentet om udviklingen af makroregioner har vist, at der er opbakning til tanken om tre særskilte undermakroregioner: (i) det vestlige Middelhavsområde, (ii) det centrale Middelhavsområde (i praksis makroregionen for Adriaterhavet-Det Joniske Hav) og (iii) det østlige Middelhavsområde — med specifikke handlingsplaner, der skal være afstemt med hinanden.

2.5.2 Hvad angår undermakroregionen for det centrale Middelhavsområde, mener EØSU i tråd med Europa-Parlamentets udtalelser og den geografiske fordeling fastlagt af Eurostat, at Sicilien og Malta bør være omfattet af makroregionen for Adriaterhavet-Det Joniske Hav. Vigtigere endnu er det, at lande og regioner, der ligger på de imaginære grænser mellem undermakroregionerne, kan deltage i mere end én af de disse undermakroregioner for at sikre bedre koordinering og eliminere unødvendigt dobbeltarbejde og konflikter.

⁽⁶⁾ EØSU's sonderende udtalelse til det cypriotiske formandskab om *udvikling af en makroregional strategi i Middelhavsområdet*, EUT C 44, 15.2.2013, s.1, EØSU's udtalelse om *udvikling af en havstrategi for Atlanterhavsområdet*, EUT C 229, 31.7.2012, s. 24.

⁽⁷⁾ Forslag til Europa-Parlamentets beslutning om *udvikling af EU's makroregionale strategier: nuværende praksis og fremtidsperspektiver, især i Middelhavsområdet*, 2011/2179(INI), 27.6.2012.

⁽⁸⁾ Middelhavet omfatter alle havområder mellem Gibraltarstrædet i vest og Marmarahavet i øst (Marmarahavet ikke medregnet). 142 kystregioner i EU grænser op til Middelhavet (NUTS III). EUROSTAT, 2011, Statistics in focus, *The Mediterranean and Black Sea basins*.

⁽⁹⁾ En EU-kystregion er en statistisk region på NUTS III-niveau, der opfylder et af følgende kriterier:

— Region med en søgrænse (372 regioner opfylder dette kriterium).

— Region, hvor mere end halvdelen af befolkningen bor inden for 50 km fra havet (73 regioner opfylder dette kriterium).

— Hamborg, en tysk region, der ikke opfylder ovennævnte kriterier, men er blevet tilføjet listen over kystregioner i EU på grund af den store maritime indflydelse i regionen.

Kilde: EUROSTAT, 2011, *ibid*.

⁽¹⁰⁾ Den erhvervsaktive befolkning i de 7 kroatisk middelhavskystregioner er på 527.000 (44,7 % kvinder), arbejdsløsheden ligger på 17,8 %, og det gennemsnitlige BNP på 20.785 KKS (EUROSTAT 2013). For de øvrige lande: EUROSTAT 2001, *ibid*.

3. Forudsætningerne

3.1 Den Europæiske Union har igennem årene vist større eller mindre interesse for Middelhavsområdet med lancering af forskellige initiativer og instrumenter. Initiativerne har i et vist omfang ført til fremskridt, men de har ikke fuldt ud kunnet opfylde de oprindeligt fastlagte mål for den sociale, politiske og økonomiske udvikling. Tiden er nu inde til at supplere det arbejde, EU som en del af sine eksterne politikker udfører inden for rammerne af Middelhavsunionen og den europæiske naboskabspolitik med lancering af en mere integreret politik for EU's egne middelhavsregioner.

3.1.1 Klare og fælles strategier for regionen som helhed og for undermakroregionerne ledsaget af den dertil hørende handlingsplan kunne medvirke til at fjerne noget af den regionalpolitiske usikkerhed, der er opstået i kølvandet på EU's fejlslagne eksterne politikker i regionen, såsom Middelhavsunionen og den europæiske naboskabspolitik. Sådanne klare strategier kan også bidrage til at integrere og bygge videre på nogle af de positive resultater og igangværende projekter under EU's nuværende eksterne politikker.

3.2 EØSU går ind for en makroregional strategi, som styrker synergierne mellem forskellige EU-politikker og koordinerer indsatsen fra en bred vifte af interessenter i EU's middelhavskystregioner. Helt overordnet bør målet med en makroregional strategi være at tilføje en merværdi til allerede iværksatte tiltag i en makroregion, at koordinere EU-, nationale og regionale midler for at opfylde fælles mål og målsætninger, at skabe en følelse blandt aktørerne af, at de opnår noget i fællesskab, og at etablere et samarbejde mellem organisationer og myndigheder på alle niveauer om store muligheder og udfordringer. Mere konkret er der i denne helt særlige periode med skrappe finanspolitiske stramninger, som også i høj grad påvirker den private sektors muligheder for at sætte skub i økonomien igen, et afgørende behov for at opnå en så optimal Pareto-fordeling som mulig ved anvendelsen af de midler, der er til rådighed.

3.3 Den nuværende økonomiske situation, som blev udløst af den globale finansielle krise i 2008, kræver, at der vedvarende gøres en indsats for at finde nye vækstområder, der kan bidrage til at hjælpe landene ud af den økonomiske krise og give dem mulighed for at skabe yderst tiltrængte arbejdspladser. EU's kystområder i Sydeuropa har potentialet til at blive innovationscentre for dynamisk vækst, hvis de udnytter deres særlige karakteristika.

3.3.1 Dette vil dog kræve en hidtil uset indsats for at koordinere det arbejde, som på nuværende tidspunkt udføres af nøgleaktører i regionen, med henblik på at opnå en tættere integration mellem de pågældende områder med arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet i en vigtig rolle.

3.3.2 Udvalget er af den opfattelse, at der allerede findes en overflod af instrumenter og politikker, der i væsentlig grad kan bidrage til gennemførelsen af en makroregional strategi. Her tænkes der på projekter finansieret af Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) og Den Europæiske Socialfond (ESF), de såkaldte strukturfonde, samt midler udbetalt til regioner omfattet af konvergensmålet, målet om regional konkurrenceevne og beskæftigelse samt om europæisk territorialt samarbejde, programmer til udvikling af transport og territorial samhørighed (øremærket til Europa 2020-strategien), navnlig dem, der har et særligt fokus på havene, såsom Den Europæiske Hav- og Fiskerifond, Connecting Europe-faciliteten, Den Europæiske Investeringsbank (EIB) og nationale midler.

3.3.2.1 I denne forbindelse bør det påpeges, at alle EU's medlemsstater (og mere specifikt de 163 regioner i Middelhavsområdet) er ved at udarbejde deres egne partnerskabsaftaler, som beskriver, hvordan de enkelte medlemsstater agter at anvende midlerne fra den fælles strategiske ramme. Selvom sådanne aftaler indeholder et element af territorialt samarbejde, mener EØSU, at man forspilder en mulighed for at øge koordineringen mellem lande og regioner i Middelhavsområdet.

3.3.2.2 EØSU holder på, at der bør være midlertidige ordninger til fremme af gennemførelsen af den makroregionale strategi, og at disse foranstaltninger bør være fuldstændig på plads på tidspunktet for midtvejsevalueringen af partnerskabsaftalerne med EU's medlemsstater.

3.3.3 For at sikre at disse instrumenter målrettes og giver de bedst mulige resultater, er der behov for koordinering på flere niveauer mellem de involverede institutioner for at styre processen og sikre, at ressourcerne udnyttes fuldt ud, og at der ikke forekommer overlapninger. Koordinering mellem regioner er blevet en ubetinget og presserende nødvendighed, da der nu skal udrettes mere med samme (eller færre) midler. Derfor skal der tilvejebringes de rette, velfungerende instrumenter, som kan sikre koordinering og effektivitet.

3.3.3.1 I en konkurrencepræget og globaliseret verden må de 163 regioner kunne konkurrere med aktører fra nær og fjern, og derfor er lederskab og rettidige beslutninger altafgørende.

3.3.4 De perifere kystregioner, som deltager i Konferencen af Perifere Kystregioner i Europa, og Regionsudvalget har gentagne gange anbefalet Kommissionen at lancere en territorial pagt, således at det sikres, at alle økonomiske grupper i Europas regioner arbejder for Europa 2020-strategien ⁽¹¹⁾.

3.4 Der er behov for en kombination af markante politikker og decentraliseret beslutningstagning, som vil medvirke til at sikre, at ressourcerne koordineres og bruges, hvor de med størst sandsynlighed vil skabe mest mulig vækst og beskæftigelse.

3.4.1 Kun en nøje udtænkt og enkel strategi, der har den bredest mulige opbakning, kan fungere som ledetråd for de valg, som regioner, byer og havne i EU's middelhavskystregioner skal træffe.

3.4.2 Det er også vigtigt at udforme en metode til at måle politikernes virkningsgrad i makroregionen for Middelhavsområdet, så der på et tidligt tidspunkt kan gribes ind med korrigerende foranstaltninger. Tidligere betød manglen på en præcis målestok for politikernes succes/fiasko i kombination med manglede koordinering, dobbeltarbejde, spild og en mangel på ansvarlighed, at det var umuligt at gribe ind i rette tid, hvilket blot forværrede de fejlslagne politikker.

3.4.3 Strategien skal ledsages af en handlingsplan, der klart angiver, hvilke projekter der primært vil blive udvalgt på grundlag af deres tværregionale indvirkning og betydning for økonomisk vækst, samt hvilke finansieringskilder der vil blive anvendt til gennemførelsen heraf. Dette er meget vigtigt og skulle gerne ligge klart i løbet af de første to år af den flerårige finansielle ramme for 2014-2020.

3.4.4 Det er yderst vigtigt at få reduceret de administrative krav til indberetning og udfyldning af formularer, som påhviler aktørerne og operatørerne. NGO'er, SMV'er og regionale myndigheder, navnlig i de mindre regioner, afskrækkes ofte fra at deltage på grund af manglende kapacitet og den enorme opgave, det er at holde styr på alle de administrative procedurer. Der er selvfølgelig behov for kontrol, men det er altafgørende, at modtagere af projektsupport kan bruge deres tid og ressourcer på at skabe konkrete fordele for samfundet og økonomien som helhed.

3.4.5 Hvis handlingsplanerne ikke gennemføres, vil det efter EØSU's opfattelse, forhindre regionerne i at udnytte en mulighed for at skabe vækst. Hvis dette slår fejl, vil alternativomkostningerne være ekstremt høje, navnlig i denne krisetid. EØSU er overbevist om, at man igennem innovativt samarbejde kan opnå væsentlige effektivitetsgevinster i udnyttelsen af ressourcer og dermed øget vækst. Lykkes det ikke, tegner der sig nogle dystre udsigter for de regionale politiske ledere og borgerne. For flertallet af regionerne i området er vækstperspektiverne for de næste to år ikke særligt gode, og de vil blive endnu dårligere, hvis regionerne ikke griber de muligheder, som en makroregional strategi frembyder, og ikke udnytter de menneskelige og naturlige ressourcer, de har, på en effektiv og bæredygtig måde ⁽¹²⁾.

3.4.6 Som det allerførste bør strategien kortlægge de vigtigste målsætninger og nuværende europæiske, nationale og regionale programmer og identificere de lokale og regionale myndigheder og civilsamfundsorganisationer, der kan stå for den nødvendige koordinering. Under EU's makroregionale strategier er der adskillige EU-finansierede projekter, hvis merværdi kunne øges med den rette koordinering. Denne type projekter, som i hvert fald på papiret allerede findes, og nye projekter, som utvivlsomt vil blive iværksat i fremtiden, kan være medvirkende til, at målene for EU's makroregionale strategier opfyldes.

4. Hvad er formålet?

4.1 Hovedformålet er at få defineret en makroregion for Middelhavsområdet bestående af flere niveauer, der skal være ledsaget af en makroregional strategi, hvorunder aktiviteter gennemføres ved hjælp af særlige handlingsplaner med udgangspunkt i reglen om »3 gange ja«: ja til mere supplerende finansiering, til bedre institutionel koordinering og til flere nye projekter.

⁽¹¹⁾ Marseille, 27. november 2009, seminar i Konferencen om Europas vej ud af krisen: foreløbige forslag fra regionerne om fremtiden for EU-budgettet og -politikker. I sin første resolution (CdR 199/2010) argumenterer Regionsudvalget for stærk støtte til Europa-Parlamentets forslag om etablering af »De regionale og lokale myndigheders territoriale pagt om Europa 2020-strategien«.

⁽¹²⁾ Scenarios for the Mediterranean — World Economic Forum 2011.

4.2 Regionerne i Middelhavsområdet er nødt til at forpligte sig til at samarbejde om strategien på alle indsatsniveauer, således at Europa 2020-strategiens mål kan udnyttes til at fremme integrationen mellem EU's politikker og midler (territoriant samarbejde). Den makroregionale strategi bør gennemføres, således at den hjælper regioner og områder med at tackle udfordringer, der ikke kan klares med nationale midler alene.

4.3 EØSU mener, at en makroregional strategi for Middelhavsområdet bør baseres på tre vækstsøjler:

— Intelligent vækst (med særlig fokus på blå vækst)

Fremme af en videnbaseret økonomi med støtte til innovation og ny teknologi

— Bæredygtig vækst

Fremme af en bæredygtig, grønnere og mere konkurrencedygtig økonomi

— Inklusiv vækst

Fremme af en økonomi med stor vægt på jobskabelse og bekæmpelse af fattigdom for at understøtte den sociale og territoriale samhørighed.

4.3.1 *Intelligent vækst* vil blive fremmet ved at fokusere på *blå vækst*. Den 13. september 2012 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse om blå vækst, hvori den pegede på fem »værdikæder«, som kan blive kilder til bæredygtig vækst og jobskabelse i den blå økonomi. De fem værdikæder er: blå energi, akvakultur, hav-, kyst- og krydstogtturisme, havenes mineralske ressourcer og blå bioteknologi⁽¹³⁾.

4.3.1.1 *Blå vækst* afspejler de valg, kystregioner har truffet for at styrke deres konkurrenceevne og fremme den økonomiske vækst ved at udnytte deres geografiske placering og det, der gør dem specielle, nemlig havaktiviteter og maritime aktiviteter — altså ved at fokusere på det, de er bedst til.

4.3.1.2 For så vidt angår *intelligent vækst* er udfordringen for kystregionerne i EU's makroregion for Middelhavsområdet todelt:

— de skal skabe tilstrækkelig økonomisk aktivitet til, at Europa på sigt kommer ud af den nuværende økonomiske og sociale krise;

— de skal foretage de nødvendige investeringer i vigtig infrastruktur, navnlig havne, lufthavne, jernbaner, transportknudepunkter og andre faciliteter, der kan sikre, at makroregionen for Middelhavsområdet har forudsætningerne for fuldt ud at tage del i genopretningen, så snart den begynder.

4.3.1.3 En bæredygtig udnyttelse af Middelhavsområdets ressourcer giver mulighed for at skabe velstand og arbejdspladser. Forskning i avancerede miljøsystemer og -teknologier bør videreudvikles som støtte for de traditionelle aktiviteter i Middelhavsområdet, der er i tilbagegang, således at der skabes nye muligheder.

4.3.1.4 Disse udfordringer kræver deltagelse fra forskerverdenen, teknologiske kredse, økonomiske aktører samt arbejdsmarkedets parter. Støtteaktiviteter på områder som infrastruktur, industri, uddannelse, politikker for investeringer i F&U, samarbejde mellem universiteter og etablering af klynger bør også medtænkes.

4.3.1.5 Den maritime sektor er robust og bidrager til udviklingsstrategierne. Maritim turisme skaber økonomisk aktivitet og beskæftigelse og er desuden med til at udvikle en Euro-Middelhavsidentitet.

4.3.2 De væsentligste drivkræfter for *bæredygtig vækst* og de berørte sektorer er alle indbyrdes forbundne på mange måder. Bæredygtighed og gennemførelse af grønnere politikker samt overgang til en lavemissionsøkonomi i alle sektorer bidrager til at opfylde klimamålene og tilpasningen til klimaændringer. Der er behov for at anvende ressourcerne effektivt, styrke synergier samt identificere og bekæmpe spild og dobbeltarbejde. De vigtigste infrastrukturer, herunder til land- og søtransport, energioverførsel og IT-netværk, skal konstant opdateres for at sikre, at der ikke forekommer hæmmende flaskehalse.

⁽¹³⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — *Blå vækst: mulighederne for bæredygtig vækst i den maritime økonomi*, COM(2012) 494 final, Bruxelles, 13. september 2012.

4.3.2.1 Bæredygtigheden af kyst- og havområder kan ikke adskilles fra hinanden, og begge er udsat for pres på grund af menneskelige aktiviteter, bl.a. landbaseret forurening, der ender i Middelhavet, og CO₂-udledning fra skibe⁽¹⁴⁾. Den integrerede forvaltning af kystområder bør ikke kun omfatte økonomisk aktivitet og forurening i kystområder. Den maritime sektor og skibe, der besejler Middelhavet, må gives de incitamenter, der skal til, for at de overgår til de allernyeste »grønne« teknologier.

4.3.2.2 Den Europæiske Union og otte af dens medlemsstater har underskrevet Barcelonakonventionen fra 1975 om beskyttelse af Middelhavet mod forurening og de dertil hørende protokoller, som er indgået under FN's Miljøprogram (UNEP). Ved en retsakt vedtaget af Rådet i slutningen af 2012 blev EU part i konventionens offshoreprotokol om beskyttelse af Middelhavets kystområder mod forurening fra offshoreaktiviteter. Konventionen ser ud til at blive til betydelig fordel for EU's middelhavsregioner, som bør være meget opmærksomme på den, bl.a. i deres bestræbelser for at skabe »blå vækst«.

4.3.2.3 Middelhavsområdets vedvarende energipotential er en enorm, endnu ikke udnyttet kilde til ren energi. I tråd med Europa 2020-strategiens mål bør der træffes klimatilpasnings- og forebyggelsesforanstaltninger som en del af EU's makroregionale strategi.

4.3.2.4 Den makroregionale strategi bør omfatte foranstaltninger vedrørende bæredygtig transport for at nedbringe CO₂-emissionerne. Vejtransporten bør omlægges til søtransport⁽¹⁵⁾. Søtransporten derimod skal fortsætte udviklingen i retning mod brug af renere brændstoffer. Sikkerheden til søs og samarbejdet om forebyggelse og håndtering af katastrofesituationer bør medtages.

4.3.3 Strategien bør indeholde en stærk social dimension, der kan understøtte *inkludativ vækst* i EU's middelhavskystregioner. Økonomisk udvikling og jobskabelse bør medvirke til, at livskvaliteten for befolkningen i regionerne bliver bedre. De regionale myndigheder bør fremme den sociale dialog og inddragelse af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet. I en integreret tilgang til territorial samhørighed bør der tages hensyn til, hvor udbredt inklusionen er i byer og storbyområder, i landdistrikter, de små byer langs kysten og på øerne. Infrastrukturen, teknologier og tilgængeligheden af tjenester for handicappede bør alle knyttes sammen med bæredygtig udvikling som en grundlæggende forudsætning for inkludativ vækst.

4.3.3.1 Informationsteknologierne skal udbygges, især skal forbindelserne i yderområder være bedre, for at fremme den territoriale og sociale samhørighed i Middelhavsområdet generelt ved hjælp af en tværtematisk tilgang. Udviklingen af IKT bør fremhjelpes.

4.3.3.2 Det er endvidere vigtigt at være opmærksom på behovet for at anlægge flere lufthavne og etablere flere flyforbindelser i middelhavsmakroregionen for at øge den økonomiske integration i regionen. Der ligger stadig et stort udnyttet potentiale inden for luftfarten og i luftfartsinfrastrukturen, men det kræver flere investeringer.

4.3.3.3 Uddannelsesinstitutionerne spiller en vigtig rolle i forbindelse med fremme af *inkludativ vækst* i Middelhavsområdet. Der er behov for at fastlægge fælles uddannelsesmål for hele middelhavsmakroregionen.

4.3.3.4 Dialogen mellem arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet og uddannelsesinstitutionerne bør efter EØSU's opfattelse styrkes, og uddannelse inden for søfartsfagene og samarbejde mellem universiteter og uddannelsescentre bør prioriteres.

4.3.3.5 De arbejdsløse i Middelhavsområdets kystregioner må også høres i forbindelse med udformningen af en fremtidig strategi, der skal give dem mulighed for at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Det er også vigtigt, at der gøres en virkelig og konkret indsats for at inddrage ledere af »marginaliserede« sociale grupper, såsom indvandrersamfund, handicappede og kvindeorganisationer. EØSU bakker fuldt op om EU's politikker om bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, handicap, alder, seksuel orientering eller køn.

⁽¹⁴⁾ COM(2013) 480 final — 2013/0224 (COD).

⁽¹⁵⁾ Ibid.

4.3.3.6 Eftersom befolkningen i EU bliver stadig ældre, bør der medtages et specifikt tiltag vedrørende sund og aktiv aldring i middelhavskystregionerne. Desuden er der i disse regioner behov for en realistisk, langsigtet plan for kontrolleret indvandring og sæsonarbejdere, som kan tage over efter den aldrende befolkning og løfte den stadig større forsørgerbyrde. EØSU mener, at EU bør gøre langt mere for at hjælpe middelhavsregionerne med at klare migrationsbølgen og integrere migranterne i samfundet.

4.3.3.7 EØSU anser det for yderst vigtigt, at EU's strategi for middelhavsmakroregionen udvikles under hensyntagen til de europæiske prioriteter om forbedring af social inklusion og velfærd, fuld respekt for handicappedes rettigheder og fremme af ligestilling mellem kønnene i Middelhavsområdet. Derfor er det helt afgørende, at handicappede sikres ret til selvbestemmelse, værdighed og frihed, og at kvinders stilling på arbejdsmarkedet, i samfundet og som beslutningstagere styrkes.

5. Hvilke fordele kan forventes?

5.1 En makroregional strategi for Middelhavsområdet rummer mange muligheder, først og fremmest fordi den skaber en referenceramme for samhørighedspolitikken og tilskynder til samarbejde på tværs af sektorer i et indre marked for tjenesteydelser. Rammen kan sikre større komplementaritet i investeringerne og influere på prioriteterne for de enkelte regionale udviklingsplaner for en europæisk makroregion og således give et overblik og sikre reelle synergier inden for rammerne af en integreret tilgang.

5.2 Med en makroregional strategi vil EU's forskellige støttemekanismer i højere grad blive anvendt og samarbejdet øget, eftersom det ikke blot vil være bevillingerne til samhørighedspolitikken, der kan trækkes på, men også regionernes og medlemsstaternes ressourcer i kraft af flerniveauforvaltningen. Det er en strategi, som vil gavne alle lokale aktører.

5.3 Fordelene ved en makroregional strategi for Middelhavsområdet skyldes i høj grad den meget vidtspændende, integrerende måde at gribe tingene an på flere niveauer, hvilket kan fremme synergier mellem EU-politikker og -programmer og skabe komplementaritet i finansieringen.

5.4 En makroregional strategi for Middelhavsområdet vil være til gavn for gennemførelsen af strategiske aktiviteter i kyst- og ømråder og øge samarbejdet mellem myndigheder, regioner, byer, havne og, om nødvendigt, nationale myndigheder i Middelhavsområdet.

5.5 Aktiviteter knyttet til den integrerede havpolitik og *blå vækst* vil blive gennemført, og i den forbindelse vil der blive lagt vægt på sammenhæng og synergier med aktiviteter, der ikke umiddelbart er relateret til den maritime sektor.

5.6 De tre søjler for vækst nævnt ovenfor vil være bestemmende for de foreslåede tiltag, idet de tiltag, der vælges, skal opfylde følgende kriterier:

- De skal kunne mærkes i makroregionen og udmønte sig i konkrete fordele for borgerne i middelhavsmakroregionen inden for en rimelig tidshorisont.
- De skal være i overensstemmelse med princippet om bæredygtig udvikling og derfor kunne skabe økonomisk vækst med mindst mulig skadevirkning på miljøet.
- De skal kunne gennemføres inden for en kort eller mellemlang periode (højst 7 år).
- De skal med stor sandsynlighed kunne tiltrække privat finansiering til at supplere den offentlige finansiering (fra EU og myndigheder).

6. Drivkræfterne bag forandringer

6.1 EØSU mener, at en forudsætning for social og økonomisk udvikling i Middelhavsområdet er en fælles indsats for at forvalte og udnytte potentialet i området. EØSU peger på fem *drivkræfter bag forandringer*, som kan være medvirkende til, at EU's samhørighedspolitikker for 2014-2020 får de ønskede resultater i EU's middelhavskystregioner.

6.1.1 Fremme af en polycentrisk, afbalanceret og integreret udvikling

En afbalanceret territorial udvikling er af strategisk betydning for den sociale og økonomiske samhørighed i EU's middelhavskystregioner. Kystregionerne er nødt til at samarbejde for at etablere innovative netværk, der kan mindske den store forskel i de økonomiske resultater i området og de regionale skævheder samt sikre, at den økonomiske vækst understøtter en bæredygtig udvikling i Middelhavsområdet.

6.1.2 Støtte til territorielt samarbejde i EU's middelhavskystregioner

Territorielt samarbejde er et vigtigt led i at forbedre Middelhavsområdets konkurrenceevne og samtidig minimere fragmenteringen i økonomisk, social og miljømæssig henseende. Det er vigtigt at forbedre koordineringen mellem de myndigheder, som forvalter de grænseoverskridende og tværnationale programmer, og integrere de fastlagte prioriteter med strategierne på nationalt, regionalt og lokalt niveau for at fremme foranstaltninger, som er i tråd med Europa 2020-strategien og samhørighedspolitikkerne for 2014-2020.

6.1.3 Sikring af middelhavskystregionernes internationale konkurrenceevne med udgangspunkt i stærke lokale økonomier

Den internationale konkurrenceevne og samhørigheden i middelhavskystregionerne i EU kan sikres ved at tilskynde borgerne til at tilegne sig viden, uddanne sig og ajourføre deres færdigheder, ved gennem markedsinitieret innovation at udvikle nye produkter/tjenester, som skaber vækst og beskæftigelse og samtidig hjælper lokalsamfundene med at tackle de sociale udfordringer. Bedre brug af informations- og kommunikationsteknologier og skabelsen af et indre digitalt marked baseret på et hurtigt/ultrahurtigt internet og interoperable applikationer er af strategisk betydning for, at der kan udvikles stærke lokale økonomier.

6.1.4 Bedre territoriale forbindelser for borgere, lokalsamfund og virksomheder

Adgang til tjenesteydelser af almen interesse, såsom informations-, viden- og mobilitetstjenester, til rimelige priser samt effektive intermodale transportløsninger og miljøvenlige produktionssystemer er prioriteter af afgørende betydning for samhørigheden i Middelhavsområdet. Forbedring af forbindelserne mellem de vigtigste centre i middelhavskystregionerne og de internationale transportknudepunkter ved at udvikle motorvejene til søs, styrke de transeuropæiske net (TEN-T) og udvikle sekundære systemnetværk på regionalt og lokalt niveau for at få bugt med de geografiske vanskeligheder for bl.a. øerne i Middelhavet er helt afgørende for at øge konkurrenceevnen og samhørigheden i Middelhavsområdet.

6.1.5 Forvaltning og integration af miljø-, landskabs- og kulturværdier

Beskyttelse og styrkelse af kultur- og naturarven er en vigtig forudsætning for udviklingen af middelhavskystregionerne i EU. Det er vigtigt at støtte fuld integration af beskyttede områder i lokalsamfund og lokale økonomier. Den høje landskabsværdi i Middelhavsområdet bør udvikles kvalitativt, og områder med rige natur- og kulturressourcer må anerkendes som det, de er, så disse aktiver kan udnyttes bedst muligt. Det er derfor vigtigt at udvikle den regionale og lokale identitet og samtidig gøre lokalsamfundene i Middelhavsområdet mere bevidste om og ansvarlige for de værdier i form af miljø, landskab, kultur og andre unikke karakteristika, de besidder.

Bruxelles, den 10. december 2013

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg